

Eenige opmerkingen over bekentenis in strafzaken

<https://hdl.handle.net/1874/236217>

19. 50. 102

Jur. 28 Nov. 1895

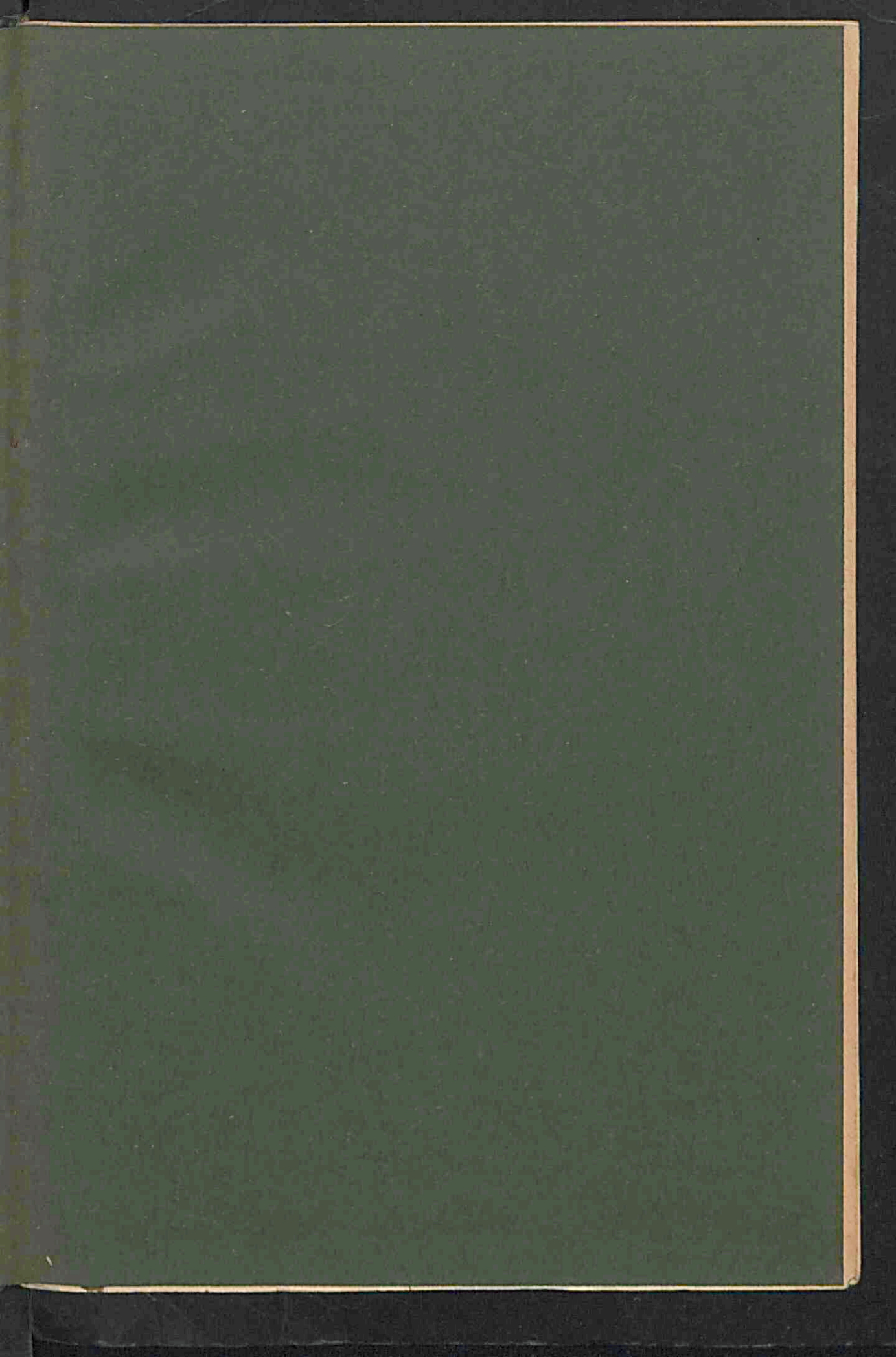
D. E. H. DIEMONT.

EENIGE OPMERKINGEN
OVER DE
Bekentenis in Strafzaken.

UTRECHT,
J. DE KRUYFF.
1893.

u.

A. qu.
192

EENIGE OPMERKINGEN

OVER DE

BEKENTENIS IN STRAFZAKEN.

EENIGE OPMERKINGEN
OVER DE
BEKENTENIS IN STRAFZAKEN.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in de Rechtswetenschap

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

M^R. M. S. POLS,

Hoogleraar in de Faculteit der Rechtswetenschap,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN

DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID,

TE VERDEDIGEN

op DINSDAG 28 NOVEMBER 1893, des namiddags ten 3½ ure,

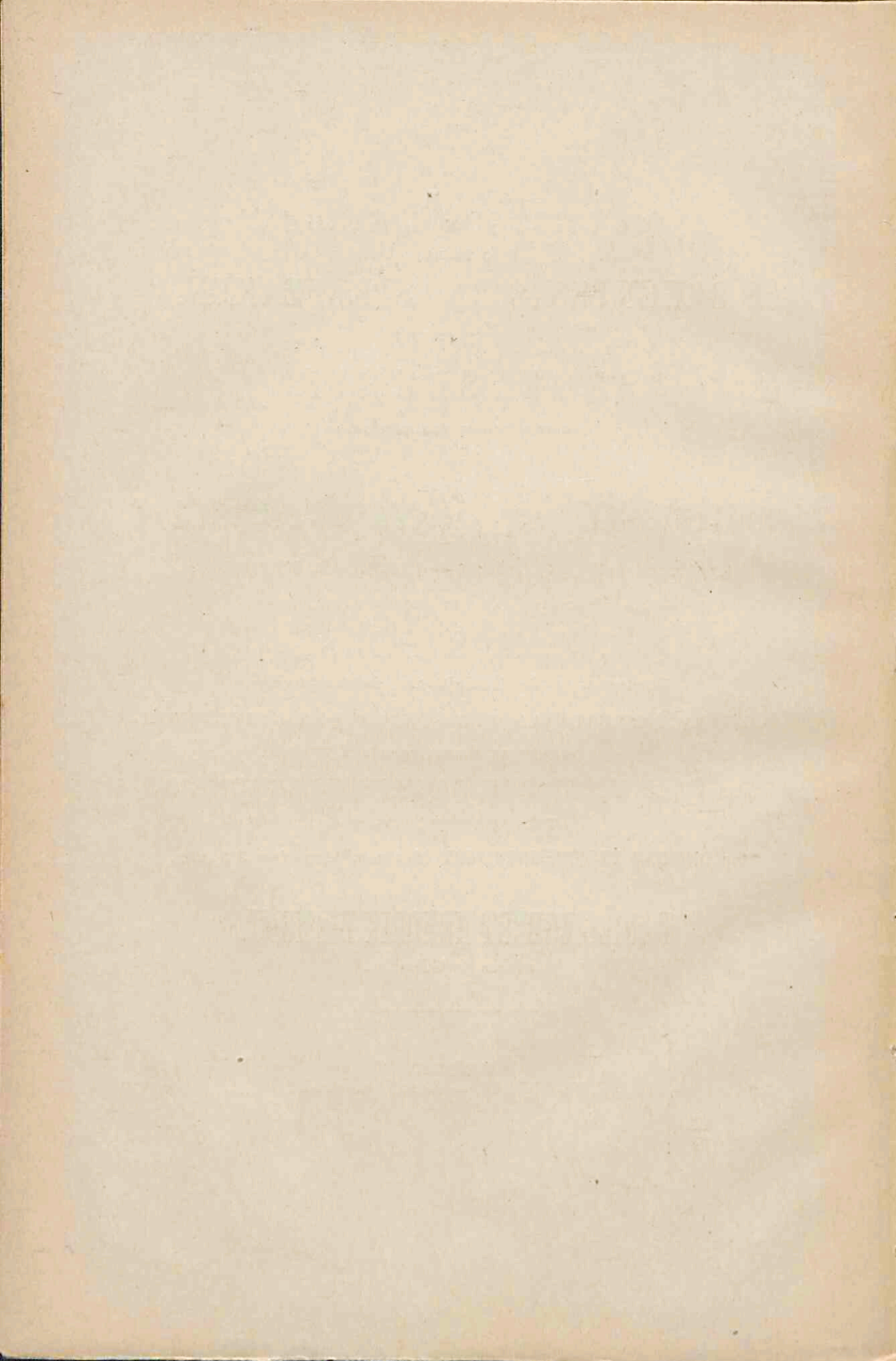
DOOR

DANIËL EGBERT HENDRIK DIEMONT,

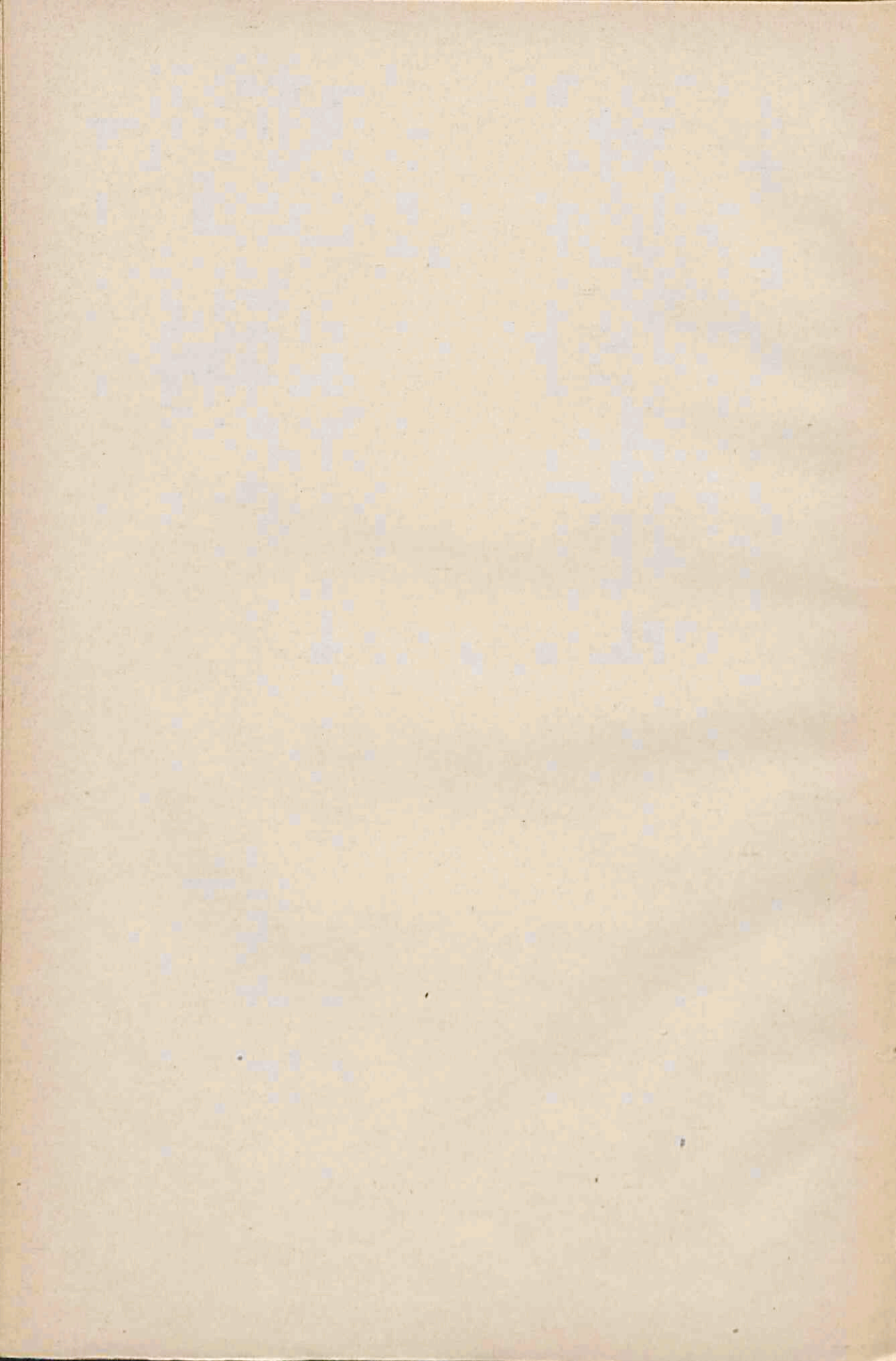
geboren te Oudenrijn.

UTRECHT,
J. DE KRUYFF. — Korte Nieuwstraat.
1893.

Aan mijne Ouders.

Het is mij een aangename taak bij het verlaten der Universiteit mijnen dank te betuigen aan de Hoogleeraren der Rechtsgeleerde Faculteit, voor het onderwijs dat ik van hen mocht genieten.

Ontvang gij vooral, Hooggeleerde Pols, hooggeachte Promotor, mijn hartelijken dank voor de hulp en voor de groote welwillendheid mij bij de samenstelling van dit proefschrift betoond.

Aan mijne vrienden en kennissen een hartelijk „tot wêerziens.”

Eenige opmerkingen over de bekentenis in strafzaken.

De bekentenis heeft steeds in het bewijs in het strafproces eene voorname plaats ingenomen, en zal dit ook altijd blijven doen, welke bewijstheorie in eenige wetgeving ook mocht worden gehuldigd. Zij ontleent hare voorname beteekenis in het bewijs toch aan de groote materiele waarde, die men haar niet kan ontzeggen en ook nooit zal kunnen ontnemen.

Door haar verneemt men uit den mond van den beklaagde zelf wat hem ten laste wordt gelegd, en men heeft m. i. terecht tegenwoordig van elke gebruikmaking van eenig dwangmiddel, ook van den eed, afgezien, om den beklaagde eene bekentenis te ontlokken, wel wetende dat

daardoor juist die materieele waarde zeer zou worden verminderd. Wanneer de beklaagde vrijwillig en desbewust de feiten bekent, wier aanwezigheid voor hem steeds nadeelge gevolgen heeft, dan zal men in verreweg de meeste gevallen ook mogen aannemen, dat hij de waarheid spreekt, voor zoover deze hem nog bekend is, en daar men te doen heeft met feiten door hem zelf gepleegd en omstandigheden hem uit eigen wetenschap bekend, mag men die bekendheid ook op het oogenblik zijner terechtstelling nog in hoofdzaak bij hem onderstellen. Ik behoef er bijna niet op te wijzen, dat de uitspraak van Quintilianus, aangehaald bij Mr. Modderman: De wettelijke bewijsleer in strafzaken, bl. 68 ⁽³⁾: „*ea natura est omnis confessionis ut possit videri demens, qui confitetur de se*”, in den mond van een pleitbezorger niet onaardig moge klinken, maar overigens berust op eene miskenning van de menschelijke natuur. De waarheid van het spreekwoord dat kinderen

en dronken menschen de waarheid spreken, moge wat de eersten betreft ook dikwijls op de openbare terechtzitting blijken, herhaaldelijk komt het voor, dat ook volwassen personen er van afzien, hun heil te zoeken in eene halstarrige ontkentenis van alles wat hun ten laste wordt gelegd, waardoor zij toch ook dikwijls het subjectieve element hunner handeling in de oogen der rechters verzwaren. Dat neemt echter niet weg, dat er zich gevallen kunnen voordoen en zich ook steeds hebben voorgedaan, dat ook de beklagde, die bekent, dit doet in strijd met de waarheid. Verschillende oorzaken kunnen daartoe leiden. Het kan zijn, dat de beklagde uit eigen beweging of door anderen daartoe bewogen zich ten behoeve van een ander wil opofferen, dat hij als plaatsvervanger van den waren schuldige diens straf wil ondergaan, welk geval zich bij politieke misdrijven nog al eens voordoet; het kan ook zijn, dat iemand door autosuggestie zich zelve in den waan heeft

gebracht, dat hij de pleger is van het feit, waarvan de dader wordt gezocht. En onderstelde ik hier, dat de bekentenis zonder dwang van den kant van den rechter plaats vindt, de bekentenis verliest, zooals ik reeds zeide, alle beteekenis zoodra die dwang wel bestaat, of wat hiermede op gelijke lijn mag gesteld worden, wanneer de rechter door eene listige wijze van ondervraging den beklaagde uitspraken ontlokt, die, zonder dat deze zich daarvan bewust is, eene bekentenis inhouden; ik bedoel vooral door strikvrage en zoogenaamde suggestieve vragen. De mogelijkheid, dat eene bekentenis in den regel zeer betrouwbaar, in een bijzonder geval dat vertrouwen niet verdient, moet den rechter in de waardeering der bekentenis steeds op zijne hoede doen zijn. Voor den rechter zal steeds de bekentenis een zeer welkom bewijsmiddel zijn: in de eerste plaats toch is hij zich om de bovengemelde redenen bewust van de groote waarde, die hij voor zijne overtuiging er

aan mag toekennen, is zij hem, waar hij tot eene veroordeeling overgaat, de voornaamste waarborg tegen dwaling, maar in de tweede plaats zou hij, waar die mogelijkheid bestaat, zijne gemoedsbezwaren uit den weg kunnen ruimen door de overweging, dat waar de beklagde vrijwillig bekent, hij toch door zijne eigene handeling zich de veroordeeling op den hals haalt; het „habet quod sibi imputet”, zou de rechter hier op den beklagde kunnen toepassen.

Dit mag echter in geen en deele; niet toch het belang van den beklagde is hier voornamelijk in het spel, maar het belang van de maatschappij. Het strafrecht behoort tot het publiek recht en elk strafproces heeft tot onderwerp een publiek belang, waarover niet de beklagde heeft te beschikken. Dat belang toch is niet, dat voor het gepleegde feit iemand worde gestraft, maar dat daarvoor de schuldige worde gestraft. Ook al wordt nu iemand an-

ders voor dat feit gestraft, al is het met zijn eigen goedvinden, de schuldige ontsnapt, en het doel van het strafproces is niet bereikt. Nog erger is dit natuurlijk, wanneer de rechterlijke dwaling ontstaat door eene onvrijwillig afgelegde bekentenis; daar worden en het belang van den beklaagde en het publiek belang nog meer geschonden.

Zooals bekend is, hebben deze overwegingen wetgevers en rechters niet ten allen tijde tot richtsnoer gediend bij de regeling en de waardeering der bekentenis. In het Romeinsche recht achtte men de pijnbank het gereede middel om den beklaagde eene bekentenis te ontlokken; zoo L 1. D pr. de quaestionibus (48 48): „in criminibus eruendis quaestio adhiberi solet”; men was zich echter de schaduwzijde van het middel bewust, vandaar § 28 eod: „quaestioni fidem non semper, nec tamen nunquam habendam, constitutionibus declaratur; etenim res est fragilis et periculosa et quae veritatem fallat”; de rech-

ter was vrij in de waarde, die hij aan de aldus verkregen bekentenis wilde hechten, § 25 eod: „causaque cognita habenda fides aut non habenda” zooals trouwens de Romeinsche bewijsleer, die de materiële waarheid verlangde, ook meebracht.

In het Germaansche recht had de bekentenis eene eigenaardige beteekenis. Zooals Mr. Modderman het uitdrukt: „het Germaansche recht legt groot gewicht op de bekentenis; waar zij bestaat, komt geen bewijs te pas.” Wij moeten dit zeker in verband beschouwen met de privaatrechtelijke opvatting, die het Germaansche recht omtrent het strafrecht huldigde; daardoor konden aan de bekentenis de kracht toekennen, die ze nu nog in het privaatrecht heeft. Ook hier echter treffen wij later een veelvuldig gebruik van de pijnbank aan; evenals bij de bekende godsoordeelen meende men misschien, dat God den onschuldigen kracht zou geven, zoodat men volgens de toenmalige opvatting door de pijnbank toch materiele waarheid ver-

kreeg en men, ook toen de publiekrechtelijke opvatting van het strafrecht en strafproces meer veld won, met eene aldus verkregen bekentenis rekening kon houden.

Ook in ons oud recht werd tot het verkrijgen eener bekentenis het gebruik der pijnbank toegelaten, en dit gebruik werd, zooals Mr. Modderman mededeelt, bevorderd door eene eigenaardige omstandigheid n.l. dat op grond eener resolutie van de Staten van Holland van 10 September 1591 bij bekentenis geen appel op het Hof was. De stedelijke rechtbanken nu wilden het appel niet en trachten daarom altijd eene bekentenis te verkrijgen.

Waar aldus waarde werd gehecht aan eene door middel van de pijnbank afgedwongen bekentenis, daar kan men verwachten, dat in een geheim en schriftelijk proces, gelijk dat hier te lande evenals overal elders bestond, de rechter zich ook niet ontzag door strikvragen en zoogen. suggestieve vragen den beklaagde

eene bekentenis te ontlokken, en daar was men natuurlijk met de bloote bekentenis zonder meer; ook tevreden. Waarborgen voor de materieele waarde der bekentenis treffen we dus in ons oude recht niet aan, en het veelvuldig gebruik, dat van de pijnbank werd gemaakt, toont voldoende aan, dat ook de rechters die waarborgen niet noodig achtten.

Bij artikel 36 van de staatsregeling van 1798 werd echter de pijnbank afgeschaft en daarmede de mogelijkheid voor eene betere regeling en waardeering der bekentenis in het strafproces geopend.

Wij vinden deze regeling het eerst in art. 9—11 van het ontwerp van wetten omtrent het bewijs van 1804 II, luidende als volgt:

Art. 9. Eene enkele of bloote bekentenis van misdaad heeft geen kracht van bewijs, maar alleenlijk van aanwijzing.

Art. 10. Eene bekentenis van misdaad, verzeld van eene bepaalde en nauwkeurige opgave

van ware en zekere omstandigheden, welke een noodzakelijk verband tusschen de gepleegde misdaad en den misdadigen aanwijzen levert een volledig bewijs op.

Art. 11. Ware en zekere omstandigheden zijn hier de zoodanigen welke de belijder niet konde weten, zoo niet zijne bekentenis waarheid inhield, of welke anders door behoorlijke getuigenissen, bewijsschriften of anderszins be-
wezen zijn.

Hier treft ons de tegenstelling, gemaakt tusschen de enkele en bloote bekentenis van art. 9 en de omslachtige bekentenis van art. 10; de eerste heeft geen kracht van bewijs maar alleenlijk van aanwijzing, de tweede levert een volledig bewijs op. Men leide hieruit echter niet af, dat de eerste niet mede mocht werken tot de vestiging van des rechters overtuiging en dat de tweede den rechter noodzaakte den beklagde te veroordeelen.

Dit zou in strijd zijn met I art. 5 en 17 van

datzelfde ontwerp, waarvan art. 5 luidde: „Rechterlijke zekerheid is gelegen in des rechters overtuiging nopens de waarheid van het beweerde, gegrond op de algemeene en bijzondere voorschriften, welke hem ter bepaling van zijn oordeel zijn voorgeschreven”, en art. 17 als bewijsmiddelen noemde: getuigen, schriftelijke instrumenten, aanwijzingen en bekentenis.

Uit deze artikelen blijkt dus, dat de rechterlijke zekerheid eischte des rechters overtuiging, zoodat zonder deze geene veroordeeling kon plaats vinden, dus ook niet al bestond de bekentenis van art. 10 bovengemeld, en dat tot het verkrijgen dier zekerheid en overtuiging ook aanwijzingen konden dienen, derhalve ook de bekentenis van art. 9 bovengenoemd. Het verschil tusschen de beide bekentenissen in het ontwerp van 1804 moet men dus niet als kwalitatief, maar als kwantitatief beschouwen en de ontwerper bedoelde hetzelfde verschil als onze wetgever, n.l. dat de enkele of bloote beken-

tenis niet voldoende is om tot eene veroordeeling te leiden. De wijze waarop de ontwerper van 1804 deze bedoeling uitdrukte, moeten wij echter laken. Te verklaren is zij waarschijnlijk door de overweging, dat men in dit ontwerp wilde breken met alle formeele opvatting van het bewijs, maar zich in de terminologie van de nieuwe leer nog niet geheel thuis gevoelde. Die nieuwe leer toch was de zoogenaamde negatief wettelijke bewijstheorie of liever theorie der wettelijk rechterlijke overtuiging, ook nu nog in ons wetboek gehuldigd; de theorie die voor eene veroordeeling de overtuiging van den rechter verlangt, maar voor de niet lichtvaardige vestiging dier overtuiging eenige waarborgen in de wet wenschelijk acht. Beter dan bij de bekentenis komt deze bedoeling van den ontwerper van 1804 uit bij de regeling van het getuigenbewijs III 70 en 76: „het overeenstemmend getuigenis van twee onbesprokene en bevoegde getuigen kan op zich zelv' een volledig bewijs opleveren”, en

76: „in het getuigenis van één persoon is nimmer volledig bewijs gelegen”; hier vinden wij uitdrukkelijk gezegd, dat één getuige wel tot de overtuiging des rechters mag medewerken, maar niet voldoende is tot veroordeeling.

In het Crimineel Wetb. van 1809, vinden wij de bedoeling van den wetgever ook bij de bekentenis duidelijker weergegeven; art. 373 van dit wetboek luidde: „Eene bekentenis, door den beschuldigen voor de rechters afgelegd, en vergezeld van eene bepaalde en nauwkeurige opgave van zekere omstandigheden, welke ook in 't algemeen uit andere bewijsmiddelen bekend zijn, of daarmede overeenstemmen, kan een volledig bewijs van schuld opleveren”; en art. 374: „eene bloote bekentenis door geenerlei van elders bekende omstandigheden bevestigd, is nimmer genoegzaam om iemand ter straffe te veroordeelen.”

In het ontwerp strafwetboek 1815 vinden wij onze stof in art. 65 en 66, waarvan art. 66

gelijkluidend was met gemeld art. 374 maar art. 65 aldus luidde: „eene bekentenis, door den beschuldigten voor de rechters afgelegd, en vergezeld van eene bepaalde en nauwkeurige opgave van zekere omstandigheden, welke ook in het algemeen, *hetzij uit eene verklaring van den persoon, tegen wien de misdaad is gepleegd, of uit andere bewijsmiddelen bekend zijn, en daarmede overeenstemmen,* kan een volledig bewijs van schuld opleveren.”

De cursief gedrukte woorden zijn hier dus nieuw.

Het ontwerp strafwetboek 1827 bevatte in art. 63 en 64 het zelfde als gemelde art. 65 en 66 ontwerp 1815, met deze wijziging, dat art. 63 in plaats van „voor de rechters afgelegd” heeft „voor den rechter afgelegd”. Met onbeduidende redactiewijzigingen, gingen deze artikels in de ontwerpen 1828 en 1829 over en van deze in ons wetboek van 1838, dat, wat den titel over het bewijs betreft, tot nu toe geene verandering heeft ondergaan. Ons tegen-

woordig artikel 405 over de herroeping eener bekentenis is woordelijk ontleend aan het Crimineel Wetboek van 1809 art. 375.

Na aldus de geschiedenis van de vierde afdeling van titel XXI van ons wetboek van strafvordering in korte woorden te hebben geschetst, is het mijn voornemen aan de hand der jurisprudentie eenige vragen te behandelen, die zich naar aanleiding van de bekentenis in het strafrecht hebben voorgedaan, en alle in verband staan met de waarde, die de bekentenis voor de overtuiging des rechters heeft en voor de veroordeeling mag hebben. Vooraf zij er echter nog op gewezen, dat onder bekentenis in ons recht moet worden verstaan de volkomen erkenning van het ten laste gelegde feit, en de schuld daaraan; dit blijkt uit de definitie van art. 403 en uit de onderstelling in dit en het volgende artikel uitgesproken, dat de bekentenis op zich zelf voldoende kan zijn voor 's rechters overtuiging en met zekere waarborgen ook voldoende

is voor eene veroordeeling. Erkenning van enkele omstandigheden of daadzaken op het ten laste gelegde feit betrekking hebbende, al maken deze een deel van dat feit uit, vormt geene bekentenis, maar eene erkentenis in den zin van artikel 407 4°. Dat voor eene dergelijke onderscheiding geen grond is in de bewijstheorie van onze wet, is zeker en zij moet dan ook beschouwd worden als een overblijfsel van een positief wettelijke theorie, waar eene dergelijke volledige bekentenis ook zonder 's rechters overtuiging voor veroordeeling voldoende werd geacht.

Eene vraag nu, die zich terstond vastknoopt aan de eerste woorden van art. 403 is: wie wordt bedoeld met den rechter, voor wien de bekentenis moet zijn afgelegd? Is het de rechter in het aanhangig geding of ook de rechter in eene andere zaak, waarin de beklagde ook betrokken is geweest? Is het in het aanhangig geding alleen de rechter der openbare terecht-

zitting of ook de rechter-commissaris in het voorbereidend onderzoek?

De eerste vraag moet m. i. beslist in den eerstbedoelden zin worden beantwoord. In de eerste plaats pleit daarvoor de aard der zaak. Alleen toch de bekentenis afgelegd, terwijl de daarin vervatte feiten zijn ten laste gelegd, kan voldoen aan de eischen, die zooals wij boven hebben gezien, aan eene eenigzins betrouwbare bekentenis moeten worden gesteld. De beklaagde moet de bekentenis doen in het volle bewustzijn van de gevolgen, die deze voor hem kan hebben; anders is men niet gewaarborgd voor eene lichtvaardige bekentenis van zijn kant. En dat bewustzijn kan men niet bij hem veronderstellen, wanneer hij zich uitlaat over feiten en omstandigheden, wier aanwezigheid hem op 't oogenblik niet kan schaden, misschien wel baten. Maar ook bij den rechter kan men niet die zorgvuldigheid in het verhoor van den beklaagde omtrent die feiten en omstandigheden verwacht-

ten, die hij zeker zal in acht nemen, waar het eene bekentenis van ten laste gelegde feiten betreft. Pleit de aard der zaak hiervoor, ook de woorden van de wet wijzen er op, al heeft de wetgever, zooals ook trouwens overbodig kon worden geacht, er zich niet uitdrukkelijk over uitgelaten.

„Eene bekentenis, door den beklagde afgelegd” wil toch waarschijnlijk zeggen „als beklagde afgelegd”, en wel als beklagde van het feit, waarover het onderzoek loopt, en verder wijzen ook de woorden „dat hij het hem ten laste gelegde feit heeft gepleegd” er op, dat de bekentenis moet plaats vinden, terwijl hem het feit wordt ten laste gelegd.

Zoo vernietigde dan ook m. i. terecht de rechtbank te Maastricht in zoo verre een vonnis van den kantonrechter te Gulpen, dat zij besliste, dat de gerechtelijke bekentenis niet mag worden aangenomen uit eene bekentenis in eene andere zaak. Rechtbank Maastricht 4 Februari 1889, W. v. h. R. 5710.

De beantwoording der tweede bovengestelde vraag licht echter niet zoo voor de hand. Zij raakt een der hoofdbeginselen van het strafproces, nl. de openbaarheid, of, zooals de Duitschers het, en misschien wel zoo teekenend noemen, „die Unmittelbarkeit” van dat proces. Men heeft toch in deze eeuw bijna overal als een der waarborgen voor eene deugdelijke rechtspraak het beginsel aanvaard, dat de mededeeling van feiten en omstandigheden, van belang voor de beoordeeling van de schuld van den beklaagde, rechtstreeks zonder tusschenkomst van anderen, moet gedaan worden aan den rechter, die over de zaak moet oordeelen. Dit beginsel hangt ten nauwste samen met de materiele bewijstheorie, die men eveneens in deze eeuw overal in de wet is gaan opnemen. Waar men toch voor eene veroordeeling overtuiging des rechters noodig acht, daar kan men niet ontkennen, dat voor die overtuiging van veel belang is de wijze, waarop de mededeeling van

feiten en omstandigheden plaats vindt; de houding van den ondervragenden rechter zelf is daarbij van het grootste belang. Dat dit ook in sterke mate voor mededeeling van den kant van den beklaagde geldt, is zeker. Welke de houding is geweest van den beklaagde, toen hij voor den rechter-commissaris eene bekentenis aflegde, op welke wijze de rechter-commissaris den beklaagde tot die bekentenis heeft bewogen, blijft voor den rechter op de openbare terechtzitting steeds eenigermate twijfelachtig. Zelfs is het voor hem volstrekt niet zeker of de bewoordingen, waarin die bekentenis tot hem wordt gebracht, de juiste zijn; alles hangt hier af van dengeen, die met de opteekening hiervan is belast en wiens nauwgezetheid volstrekt niet altijd voldoende is gewaarborgd. Wel schrijft art. 103 Wetboek van Strafvordering voor, dat *in den geheelen loop van eenig proces* aan eenige beklaagden of getuigen geen strikvrage of zogenoemde suggestieve vragen mogen worden

gedaan, maar de zekerheid, dat dit ook werkelijk niet is geschied, bestaat alleen voor hem, die zelfs die ondervraging heeft gedaan of bijgewoond, en nu kan de rechter in het eindonderzoek zich daaromtrent wel laten inlichten, maar uit den aard der zaak is die inlichting onvolledig.

Mr. A. de Pinto, Handleiding tot het Wetboek van Strafvordering, 2de dr., blz. 138 wijst er op, hoe vreemd het is, dat dit artikel in den titel der gerechtelijke instructie staat, ofschoon het niet twijfelachtig is, dat het daarin vermeld verbod evenzeer toepasselijk is op de voorloopige informatiën en op het onderzoek ter openbare terechtzitting. Men zou ook nog kunnen wijzen op de uitdrukking „beklaagde”, die niet past voor de voorloopige informaties, maar ik meen dat bedoeld voorschrift zoozeer een vereischte is voor eene deugdelijke procedure, dat het daarom reeds, ook al stond het niet in de wet, door ieder rechter moet worden in acht genomen.

Terecht toch merkt Mr. D. Simons, Beknopte handleiding, 1^e dr., bl. 69 op voor de ondervraging zelf, het spreekt echter van zelf, dat eene dergelijke bepaling voor de practijk slechts eene luttele beteekenis heeft, en dat hier alles van den persoon van den rechter-commissaris afhangt. Welke waarde hij dus aan die bekentenis, welke hij niet heeft hooren afleggen, kan hechten, is voor een nauwgezet rechter steeds een moeielijk te beantwoorden vraag. Het bovengenoemde beginsel verzet er zich daarom tegen eene andere bekentenis, dan die op de openbare terechtzitting is afgelegd, als bewijsmiddel te beschouwen. Ook het begrip „bewijsmiddel” verzet zich daartegen. Men moet daar toch onder verstaan het middel, waardoor feiten en omstandigheden tot de kennis des rechters worden gebracht, en dat middel is hier niet de verklaring van den beklaagde, de bekentenis, maar de schriftelijke verklaring van den rechter-commissaris; de be-

kentenis van den beklagde voor dien ambtenaar is voor den rechter van de openbare terechtzitting geen bewijsmiddel, maar een bewijsgrond, een feit dat tot zijne kennis wordt gebracht. Valt er dus uit een oogpunt van jus constituendum veel voor te zeggen om onder rechter in art. 403 alleen te verstaan den rechter van de openbare terechtzitting, eene andere vraag is, of de jure constituto dit ook de juiste opvatting is. De jurisprudentie heeft die vraag algemeen ontkennend beantwoord.

De Hoge Raad deed dit reeds bij arrest van 27 April 1841 W. v. h. R. 187. In de eerste plaats wordt in dit arrest opgemerkt, dat de woorden van de wet algemeen zijn en onder rechter ook de rechter-commissaris kan worden begrepen. Nu kan zeker niet worden ontkend, dat een rechter door zijne benoeming tot rechter-commissaris zijn qualiteit van rechter niet verliest, maar evenzeer moet men m. i. Mr. de Pinto, blz. 657 toegeven, dat hij niet de

functie van rechter waarneemt, waar hij werkzaam is in het voorbereidend onderzoek. In den geheelen titel van het bewijs moet men bij „rechter” denken aan den rechter van de openbare terechtzitting en dit is ook zeer verklaarbaar, daar de bewijsvoering moet dienen om *hem* te overtuigen.

De wetgever heeft de gerechtelijke bekentenis willen stellen tegenover de buitengerechtelijke; was deze tegenstelling niet noodig geweest, hij zou eenvoudig van bekentenis hebben gesproken, en ik geloof niet, dat men dan aan eene andere bekentenis zou hebben gedacht, dan die op de openbare terechtzitting, evenmin als men nu bij getuigenverklaringen aan andere verklaringen denkt, dan aldaar afgelegd.

Ik wijs er ook nog op, hoe, zooals wij boven zagen in vroegere wetboeken en ontwerpen werd gesproken van *regters* in plaats van *regter*; daar moest men dus zeker aan het geheele college denken, en de beklaagde verschijnt daar niet

vóór de openbare terechtzitting. De verandering van het meervoud in het enkelvoud kan nu zeker tot bedoeling hebben gehad, ook den rechter-commissaris er onder te begrijpen; meer waarschijnlijk acht ik het echter, dat men in plaats van zoo'n ingrijpende verandering heeft bedoeld, den kantonrechter niet te willen uitsluiten.

Verder wordt in gemeld arrest betoogd, dat de veroordeeling toch niet gegrond is op de voorloopige en schriftelijke instructie, want dat de onderwerpelijke bekentenis moet beschouwd worden als samenhangende 1° met het mondeling verhoor van den beschuldigde, waarbij hij ter openbare terechtzitting de vroeger afgelegde bekentenis heeft herroepen, zonder nochtans aannemelijke gronden daarvoor op te geven en 2° met de in het arrest vermelde aanwijzingen, waarvan het bestaan door getuigen in de terechtzitting gehoord en andere wettige bewijsmiddelen was bewezen.

Nu kan ik met allen eerbied voor de uitspra-

ken van ons hoogste rechterlijke college, den logischen samenhang van deze redeneering niet toegeven. Wanneer men toch hetgeen in de instructie is voorgevallen, als samenhangende beschouwt met hetgeen ter openbare terechtzitting geschiedt, en voor de beoordeeling van dit laatste aan het eerste gewicht hecht, dan doet men daarop toch recht.

Het valt m. i. moeielijk te ontkennen, dat, moet men bij art. 403 ook aan de bekentenis voor den rechtercommissaris denken, hierin eene concessie moet worden gezien aan het vroegere schriftelijke proces. En gelijk, zooals ik boven opmerkte, de materiele bewijsleer en het mondelinge proces ten nauwste samenhangen, zoo meen ik er ook eene afwijking van die overigens door onze wet gehuldigde bewijsleer in te zien. Die bewijsleer eischt toch eene nauwkeurige overweging omtrent de waarde van ieder bewijsmiddel, zoowel in het bizondere geval, als in het algemeen, en onderstelt dus de mogelijkheid

daartoe. Die mogelijkheid nu, ontbreekt in dit geval, de rechter kan niet eene bekentenis, die niet voor hem is afgelegd, naar behooren waardeeren, en zal er dus licht toe komen aan die bekentenis meer waarde te hechten, dan zij in werkelijkheid verdient.

In verband met gemeld arrest, dat door verscheidene in gelijken zin is gevolgd, staat een arrest van 15 December 1884 W. v. h. R. 5131, uitdrukkelijk beslissende, dat ook een bekentenis voor den rechter-comm. bij de voorloopige informatiën voldoende moet worden geacht. In het systeem van den Hoogen Raad komt mij dit ook juist voor en is m. i. de uitdrukking „beklaagde” geen voldoende reden om alleen aan de instructie, waar eigenlijk de verdachte eerst beklagde wordt, te denken.

Eene andere vraag, die zich naar aanleiding van art. 403 heeft voorgedaan, is:

Wat hebben wij te verstaan onder „eene ver-

klaring van den persoon tegen wien het feit is gepleegd" waarvan in dit artikel sprake is? Wij lezen toch in art. 403, dat de bekentenis om een volledig bewijs van schuld te kunnen opleveren, d. w. z. om tot eene veroordeeling te kunnen leiden, vergezeld moet gaan van eene bepaalde en nauwkeurige opgave van omstandigheden, welke omstandigheden ook, hetzij uit eene verklaring van den persoon, tegen wien het feit gepleegd is, of uit andere bewijsmiddelen bekend zijn, en daarmede overeenstemmen. Gaan wij eerst na, wat de strekking dezer bepaling is. Wij hebben hier te doen met een van de kenmerken der theorie van de wettelijk rechterlijke overtuiging, waarop ik vroeger reeds de gelegenheid had de aandacht te vestigen, n.l. een der beide zoogenaamde bewijsminima. De wet stelt hier een waarborg voor de deugdelijkheid der bekentenis, die, zooals wij vroeger zagen, hoe betrouwbaar ook in verreweg de meeste gevallen, toch, zooals ook de ervaring

heeft geleerd, niet altijd een onfeilbaar getuigenis der waarheid oplevert. En de wetgever heeft de beslissing of zij dit in een bepaald geval al of niet doet, niet geheel aan den rechter willen overlaten, ten minste niet, waar de rechter aan deze beslissing praktische gevolgen n.l. eene veroordeeling zou willen vastknoopen. Welke waarde ook eene bloote bekentenis voor 's rechters overtuiging zal hebben, hieromtrent kan de wetgever natuurlijk geen regelen stellen. Overtuiging ontstaat door eene werking van den menschelijken geest, welke werking onafhankelijk is van elken uitwendigen dwang. De wetgever kan wel den rechter verbieden in bepaalde gevallen eene veroordeeling uit te spreken; wanneer de rechter in strijd hiermee mocht handelen, zou zijne uitspraak als in strijd met de wet door den hooger en rechter moeten worden vernietigd. De waarborg nu, die de wetgever hier heeft gegeven tegen dwaling des rechters, waar deze mocht kunnen leiden tot veroordee-

ling van een onschuldige, draagt een tweeledig karakter. In de eerste plaats toch regelt de wet de wijze, waarop de bekentenis zelve moet zijn afgelegd. Niet eene bloote verklaring van den beklaagde, dat hij het hem ten laste gelegde feit heeft gepleegd is voldoende; hij moet ook nauwkeurig en bepaald opgeven de omstandigheden, waaronder hij het feit heeft gepleegd, en wij zullen daaronder moeten verstaan de plaats waar, de tijd wanneer, de wijze waarop het heeft plaats gehad. Wij hebben boven gezien, dat het ontwerp van 1804 ook reeds dit vereischte stelde voor eene bekentenis, die op zich zelve tot eene veroordeeling zou kunnen leiden. Dit ontwerp sprak echter van „ware en zekere omstandigheden” en nu ligt het ook voor de hand, dat wil men de innerlijke kracht der bekentenis verhoogen door eene vermelding der omstandigheden te eischen, men tegelijkertijd een waarborg moet hebben, dat die omstandigheden de ware zijn; vandaar die bijvoeging in

gemeld ontwerp. In het Crimineel Wetboek van 1809, artikel 373, vinden wij ditzelfde vereischte eenigzins anders uitgedrukt, n.l. „zekere omstandigheden, welke ook in 't algemeen uit andere bewijsmiddelen bekend zijn of daarmede overeenstemmen”; hoogstwaarschijnlijk moeten wij in deze verandering zien, en als zoodanig haar toejuichen, eene meer zuivere toepassing der ook reeds in het ontwerp 1804 gehuldigde bewijstheorie. Waar dat ontwerp toch alleen eischte „ware en zekere omstandigheden, daar liet het den rechter in het onderzoek naar de waarheid dier omstandigheden volkomen vrij. Het Crimineel Wetb. daarentegen huldigt ook in dit opzicht het beginsel, dat de rechter gebonden is aan de door de wet genoemde bewijsmiddelen. Dat het woord „zekere” hier nu misplaatst, ten minste overbodig is, valt in het oog. Tevens is volkomen duidelijk, in welk verband het Crimineel Wetboek spreekt van *andere* bewijsmiddelen; *andere* moet terug-

slaan op bekentenis, want dit is het eenige andere bewijsmiddel, waarvan in het bewuste artikel sprake is. Het ontwerp van 1815, artikel 65 eischte nu echter, dat de opgegeven omstandigheden bekend waren „hetzij uit eene verklaring van den persoon, tegen wien de misdaad is gepleegd of uit andere bewijsmiddelen”, en aldus kregen wij, nadat ook het overbodige woord „zekere” was weggevallen, de uitdrukking onzer tegenwoordige wetsbepaling. Naast het vereischte van eene opgave der omstandigheden is gekomen het tweede vereischte, dat deze omstandigheden van elders blijken de ware te zijn. En zooals ik reeds zeide, zonder dit tweede vereischte zoude het eerste niets beteekenen. De bedoeling van den wetgever is toch hier dezelfde als bij het getuigenbewijs, waar hij den rechter verbiedt eene veroordeeling te bazeeren op de verklaring van één getuige. Zooals de wetgever de verklaring van één getuige niet voldoende betrouwbaar achtte, waar

deze niet kon getoetst worden aan andere bewijsmiddelen, zoo beschouwde hij ook de verklaring van den beklaagde zelven niet voldoende zonder eene bevestiging van elders; de omstandigheden, die de beklaagde bij zijne bekentenis voegt, kunnen, wanneer hij den rechter op een dwaalspoor wil leiden, gemakkelijk door hem verzonnen worden, en zullen, wanneer hij ten gevolge van autosuggestie bekent, onder denzelfden invloed door hem worden opgegeven; de mededeeling dier omstandigheden krijgt dus eerst waarde juist door meergemelde bevestiging.

Keeren wij nu tot bovengemelde vraag, wat te verstaan is onder „verklaring van den persoon, tegen wien het feit is gepleegd”, terug, dan kan het antwoord daarop bijna niet twijfelachtig zijn, namelijk niet zooals wel wordt beweerd, eene verklaring, die aan het vereischte van een bewijsmiddel moet voldoen, dus een getuigenverklaring, afgelegd op de wijze en door een persoon als de wet bij het bewijs door ge-

getuigen eischt, maar elke verklaring, door dien persoon afgelegd, onverschillig wie die persoon is en afgelegd ook zonder de formaliteiten, voor getuigenverklaringen voorgeschreven. Mr. de Pinto, pag. 659 wil ook bij de bevestiging door andere bewijsmiddelen hebben gelet op de bewijsminima en dus bevestiging door minstens twee getuigen. Mijns inziens is dat onjuist, de bewijsminima zijn alleen gesteld om te verhinderen, dat op eene enkele getuigenverklaring of op eene bloote bekentenis een veroordeeling wordt gebazeerd, zooals blijkt uit artikel 397, al. 1 en artikel 403; die getuigenverklaring en bekentenis zijn steeds wettige bewijsmiddelen, art. 397, en de getuigenverklaring is dus ook, al staat ze alleen, voldoende voor de bevestiging, bedoeld in art. 403. Eene andere uitlegging dier woorden kan alleen worden verdedigd door het woord *andere* terug te laten slaan op gemelde verklaring; eene dergelijke bewering is echter van groote oppervlakkigheid niet vrij te

pleiten. Afgezien toch van alle historische interpretatie, zou men mogen vragen: welke reden zou de wetgever gehad hebben een bewijsmiddel n.l. de getuigenverklaring van hem, tegen wien het feit is gepleegd, afzonderlijk te noemen? en waar op deze vraag geen afdoend antwoord is te geven, zou men daarom reeds moeten aarzelen in gemelde verklaring een bewijsmiddel te zien, en liever het woord *andere* moeten laten terugslaan op de in den aanvang van het artikel genoemde bekentenis. Maar, wanneer wij rekening houden met de geschiedenis van het artikel, dan vervalt, zooals wij boven zagen, alle twijfel. Bovendien is deze uitlegging ook het meest in overeenstemming met de strekking der geheele bepaling. Zooals wij hebben gezien stelt toch artikel 403 een waarborg tegen lichtvaardige veroordeelingen; de schaduwzijde van de bepaling is, dat het zal kunnen voorkomen, dat de rechter overtuigd is van de schuld van den beklaagde

en deze overtuiging in overeenstemming is met de werkelijkheid en dat de rechter toch niet mag veroordeelen. Ter wille van gemelden waarborg getroosten wij ons die schaduwzijde; maar daar deze schaduwzijde grooter wordt, naarmate die waarborg wordt versterkt, zal een verstandige wetgever dien niet sterker nemen dan noodig is om zijn doel te bereiken. Het doel is, voor de opgaven van den beklagde eene bevestiging van elders te erlangen, en nu is er niet de minste reden om, waar reeds een zoo sterk bewijsmiddel als de bekentenis aanwezig is, ook voor die bevestiging nog de strenge eischen te stellen van de bewijsmiddelen van artikel 392. De verklaring van den persoon, tegen wien het misdrijf gepleegd is, verdient op zich zelve reeds meer geloof, dan de verklaring van andere personen, en mag, ook waar zij aan de vereischten van eene getuigenverklaring niet voldoet, voldoende worden geacht voor meergemelde bevestiging. Men vergete daarbij

niet, dat de vereischten voor eene getuigenverklaring in onze wet zeer streng zijn gesteld.

Wat de jurisprudentie betreft, treffen wij het eerst aan een vonnis der Amsterdamsche Rechtbank van 27 December 1859 W. v. h. R. n°. 2149; aan de verklaring van een kind onder de 16 jaren werd in dat vonnis de kracht ontzegd om eene bekentenis te bevestigen; deze verklaring kan volgens dat vonnis alleen tot inlichting dienen, niet tot het vestigen van 's rechters overtuiging. De Rechtbank paste dus hetgeen in artikel 409 (445 oud) in het algemeen van onbeëdigde verklaringen wordt gezegd, ook op de verklaring, waarvan hier sprake is, toe; ik meen echter in verband met het boven opgemerkte, in die verklaring eene uitzondering te moeten zien op den regel van artikel 409.

Het Hof van Noord-Holland vernietigde dit vonnis wel is waar, maar op gronden waarmede ik mij niet kan vereenigen. 22 Febr. 1860,

W. v. h. R. n°. 2149. Het Hof zegt n.l. in zijn arrest, dat de wet wel eischt eenige bevestiging door een bewijsmiddel, maar niet door een wettig bewijsmiddel, en dat nu volgens artikel 445 (oud) de onbeëdigde verklaring een bewijsmiddel is, zij het dan ook geen wettig. Het arrest huldigt dus eene onderscheiding der bewijsmiddelen in wettige en niet wettige, die naar mijne meening in onze wet niet den minsten grond vindt. Waar onze wet van bewijsmiddelen spreekt, bedoelt ze daarmede die, welke den rechter in het vestigen zijner overtuiging mogen leiden, en deze zijn daardoor van zelf tot wettige gestempeld. Zooals bekend is, heeft de uitdrukking „geen volkomen geloof” in artikel 409 de vraag doen opperen of de onbeëdigde verklaring een bewijsmiddel is. De overige inhoud en de geschiedenis van het artikel doen die vraag in ontkennenden zin beantwoorden. Maar zooals ik boven meen aangetoond te hebben, eischt het Hof ten onrechte een be-

wijsmiddel in den zin, dien de wet daaraan hecht, tot bevestiging der bekentenis.

Den 15^{en} April 1879 komt over deze vraag een arrest van den Hoogen Raad, W. v. h. R. 4381. De advocaat-generaal Mr. van Maanen had er in zijn conclusie op gewezen, dat de strekking van artikel 439 (oud) is, om een waarborg te hebben, dat de bekentenis niet is eene ongegronde zelfbeschuldiging en dat deze waarborg voldoende werd gevonden in eene onbeëdigde verklaring; bovendien dat „andere bewijsmiddelen” niet terugsloeg op verklaring, maar op de in den aanvang van artikel 403 genoemde bekentenis. De Hooge Raad vereenigde zich met deze conclusie op dezelfde gronden, nog bijzonder wijzende op artikel 373 van het Crimineel Wetboek van 1809 en op het overbodige van de vermelding van de bewuste verklaring, zoo deze een bewijsmiddel moest zijn.

Is men het hiermede nu eens, dan zal men

zich ook gaarne vereenigen met het gevoelen der rechtbank van Roermond, 16 September 1890, W. v. h. R. 5972, dat om aan de verklaring, waarvan hier sprake is, de noodige kracht te kunnen geven, het niet noodig is, dat, waar we met de personen van artikel 162, 1°—3° te doen hebben, de beklaagde en de officier van justitie het verhoor goed vinden. De persoon tegen wien het strafbare feit gepleegd is, treedt niet als getuige op, en artikel 162 is daarom niet op hem toepasselijk.

Eene andere vraag omtrent deze zelfde verklaring is nog: waar moet ze zijn afgelegd? Is het noodzakelijk, dat zij op de terechtzitting is afgelegd, of mag de rechter er ook acht op slaan, indien voldoende bewezen is, dat zij elders is gedaan? Ik zou geneigd zijn hier den regel toe te passen: *ubi lex non distinguit, nobis non est distinguendum*. De wet eischt eenvoudig eene verklaring, niet eene verklaring

voor den rechter; die verklaring behoeft, zooals wij zagen, niet te zijn een bewijsmiddel, waarbij men van zelf eer denkt aan hetgeen op de terechtzitting plaats vindt; is dus de rechter door wettige bewijsmiddelen overtuigd van het bestaan dier verklaring, dan kan hij daarin eene voldoende bevestiging der bekentenis zien.

Zoo besliste dan ook de Hooge Raad 15 April 1879, W. v. h. R. 4383, dat eene verklaring voor den Rechter-Commissaris voldoende is, n.l. overwegende, dat met de verklaring is bedoeld elke opgave, afkomstig van hem, tegen wien het strafbaar feit is gepleegd, van welke opgave slechts op wettige wijze behoeft te blijken.

Ook de rechtbank van 's Gravenhage besliste 22 December 1887, W. v. h. R. 5501, dat eene verklaring, gerelateerd in een proces-verbaal van een rijksveldwachter, tot bevestiging der bekentenis kan strekken. En de rechtbank van Rotterdam sprak hetzelfde gevoelen uit bij

vonnis van 23 Mei 1889, W. v. h. R. 5738, op grond der navolgende overwegingen:

O. dat de wet voor die verklaring noch den eisch stelt, dat zij voor den rechter worde afgelegd, noch dat zij beëdigd zij, zoodat het alleen voldoende is, dat de door den beklaagde beleden omstandigheden bekend zijn uit eene door den persoon, tegen wien het misdrijf is gepleegd afgelegde verklaring, van welke bestaan op eene wettige wijze, in casu een proces-verbaal van een rijksveldwachter blijkt;

O. dat dan ook bij eene aldus bevestigde bekentenis de waarschijnlijkheid van zelfbeschuldiging niet aanwezig is, gelijk de rechtbank die in casu ook niet aanwezig acht en geen bezwaren daarom maakt de bekentenis door beklaagde voor haar afgelegd o. a. bevestigd door gemelde verklaring, als wettig bewijsmiddel aan te nemen.

Met deze overwegingen kan ik mij geheel vereenigen, behalve met de laatste woorden,

volgens welke eerst de op wettelijke wijze bevestigde bekentenis een wettig bewijsmiddel zou zijn. De rechtbank verwacht hier wettig bewijsmiddel en wettelijk bewijs. Ook de bloote bekentenis is een wettig bewijsmiddel, alleen niet voldoende voor eene veroordeeling.

Welke omstandigheden moeten op de bij de wet bedoelde wijze bevestigd worden? Ook dit is eene vraag, die naar aanleiding van artikel 403 kan worden gesteld.

Het Hof van Arnhem gaf o. a. op die vraag een antwoord in zijn arrest van 16 December 1886, W. v. h. R. n. 5432; het Hof besliste n.l. dat de qualiteit van den beklaagde als Directeur-Generaal der Staatsspoorwegen eene bevestiging eischte.

Dat alle omstandigheden, door den beklaagde opgegeven, moeten worden bevestigd, is natuurlijk onaannemelijk. Door in de fijnste bijzonderheden het gebeurde mede te deelen, zou de

beklaagde aan den eenen kant eene houding aannemen, zeer bevorderlijk voor de ontdekking der waarheid en het bevestigen der rechterlijke overtuiging, maar aan den anderen kant het in vele gevallen bijna onmogelijk maken den rechter een wettelijk bewijs te verschaffen. Den beklagde zekere perken te stellen bij zijne opgaven, zou zeker in strijd zijn met alle regelen eener goede procedure, die toch in de eerste plaats eischt, dat er niets worde verzuimd, wat kan strekken om de feiten, waarover het geding loopt, aan het licht te brengen; dit kan dan ook de bedoeling van den wetgever niet geweest zijn; hij zou daardoor de overtuiging des rechters hebben opgeofferd aan het wettelijk bewijs. Evenmin kan de wetgever echter hebben bedoeld, dat bovengemelde houding van den beklagde eene veroordeeling zou bemoeilijken. De juiste beslissing is m. i. deze: men moet onderscheiden tusschen die omstandigheden, die onmisbaar zijn om een duidelijk

beeld van het gebeurde te geven en die, welke daartoe niet noodzakelijk zijn. De eerste moeten den beklagde nog het duidelijkst voor den geest staan en kunnen dus door hem ook met vrij groote zekerheid worden opgegeven; voor deze kan men ook eene bevestiging van elders verlangen; ook de waarneming van anderen zal hierop vooral gericht zijn geweest. Andere omstandigheden van ondergeschikten aard daarentegen zullen dikwijls den beklagde ontgaan zijn, en waar hij ze mededeelt, heeft men weinig waarborg voor de juistheid, terwijl zij ook veelal aan de waarneming van anderen zullen zijn ontsnapt. Eene dergelijke beslissing is, naar ik meen, ook het meest overeenkomstig het systeem onzer wet. Zooals ik reeds meer de gelegenheid had op te merken, moet men de waarborgen, die de wet in de theorie der wettelijk rechterlijke overtuiging stelt voor eene deugdelijke beslissing des rechters, niet strenger opvatten, dan noodzakelijk is om het doel te

bereiken, n.l. de mogelijkheid van onjuiste beslissingen uit te sluiten. Dit doel nu bereikt men m. i. voldoende, wanneer men voor de hoofdbestanddeelen van het ten laste gelegde feit een bewijs van elders verlangt in overeenstemming met de opgaven van den beklaagde. Het ligt voor de hand, dat men hier steeds met eene quaestio facti zal te doen hebben, veel is daarbij overgelaten aan de waardeering des rechters; hier kan men echter moeilijk iets tegen hebben, daar het op zijne overtuiging toch ook voornamelijk aankomt; aan den anderen kant zijn er zekere grenzen, die zeker door ieder rechter zullen worden in acht genomen. Dat de beslissing van het Arnhemsche Hof juist was, waar de qualiteit van Directeur-Generaal van belang was voor de waardeering van het feit, zal men zeker moeten toegeven.

In verband met de kracht der bekentenis in het privaatrecht, heeft zich de vraag voorge-

daan, of de rechter de bekentenis van den
beklaagde mag splitsen, en dus een gedeelte
der bekentenis mag aanwenden tot het vestigen
zijner overtuiging met verwerping van het
overige. De Hooge Raad besliste meermalen,
het laatst bij arrest van 11 October 1886,
W. v. h. R. 5348, dat deze splitsing geoor-
loofd is. Niettegenstaande de zeer beslist uit-
gesproken meening van Mr. de Pinto, meen
ik dat aan de juistheid dezer beslissing moei-
lijk valt te twijfelen. Mr. de Pinto merkt
op, dat de wet de splitsing wel niet uitdruk-
kelijk verbiedt, maar dat het gezond verstand
en de algemeene beginselen van het recht leeren,
dat er geen meerdere redenen bestaan kunnen
om voor waarheid te houden, hetgeen een be-
klaagde in zijn nadeel, dan hetgeen hij in zijn
voordeel zegt. In de eerste plaats valt op de
juistheid dezer redeneering nog al wat af te
dingen. Dat de beklaagde, zich bewust van
de gevolgen, die zijne bekentenis voor hem kan

hebben, toch hetgeen hem ten laste wordt gelegd, bekent, moge, ik merkte het reeds vroeger op, niet altijd en onvoorwaardelijk eene dwingende kracht op 's rechters overtuiging uitoefenen, in de meeste gevallen zal er geen reden zijn om aan de waarheid er van te twijfelen; wat de beklaagde echter aanvoert tot zijne verdediging, om zich van het hem ten laste gelegde vrij te pleiten, de zucht tot zelfbehoud is bij den mensch te sterk, dan dat men niet veelal gegronde twijfel mag koesteren aan hetgeen de beklaagde te dien einde aanvoert. Maar ook al had Mr. de P i n t o in zijne opmerking gelijk, dan toch zou de bevoegdheid tot splitsing der bekentenis, waar de wetgever deze niet uitdrukkelijk uitsluit, een uitvloeisel zijn van de door onzen wetgever gehuldigde bewijstheorie. Met in acht neming der regelen, door de wet gesteld, is toch in de theorie der wettelijk rechterlijke overtuiging de rechter volkomen vrij in de beoordeeling van

hetgeen op de terechtzitting ter zijner kennis komt; en dit op de onderhavige vraag toegepast, is de rechter, nu de wet nergens het tegendeel bepaalt, volkomen vrij van de bekentenis te gelooven, wat hij meent, dat geloof verdient. Hadden wij in het strafrecht eene bepaling als art. 1961 van het Burgerlijk Wetboek, dan stond de zaak natuurlijk anders, maar dan zouden wij daarin ook eene, naar mijne meening zeer afkeuringswaardige, afwijking van gemelde bewijstheorie moeten zien. Wel zal ieder rechter goed doen met in zijn vonnis de gronden op te geven, waarom hij aan een gedeelte der opgaven van den beklaagde geloof ontzegt; het vertrouwen in de nauwgezetheid des rechters kan daardoor slechts worden verhoogd.

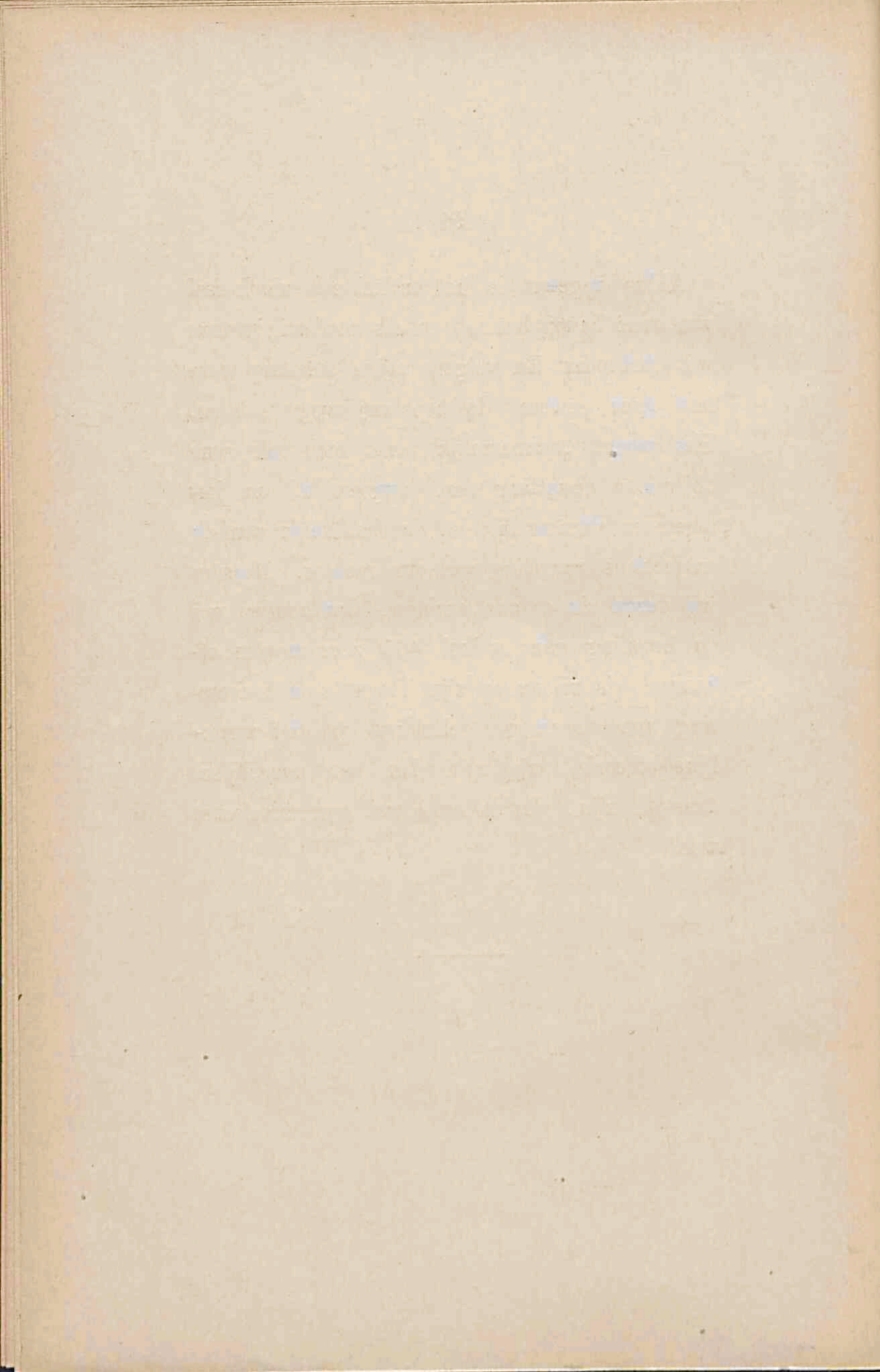
Ten slotte een enkel woord over art. 405.

Dit luidt: „de herroeping eener gerechtelijke bekentenis van schuld maakt dezelve niet krach-

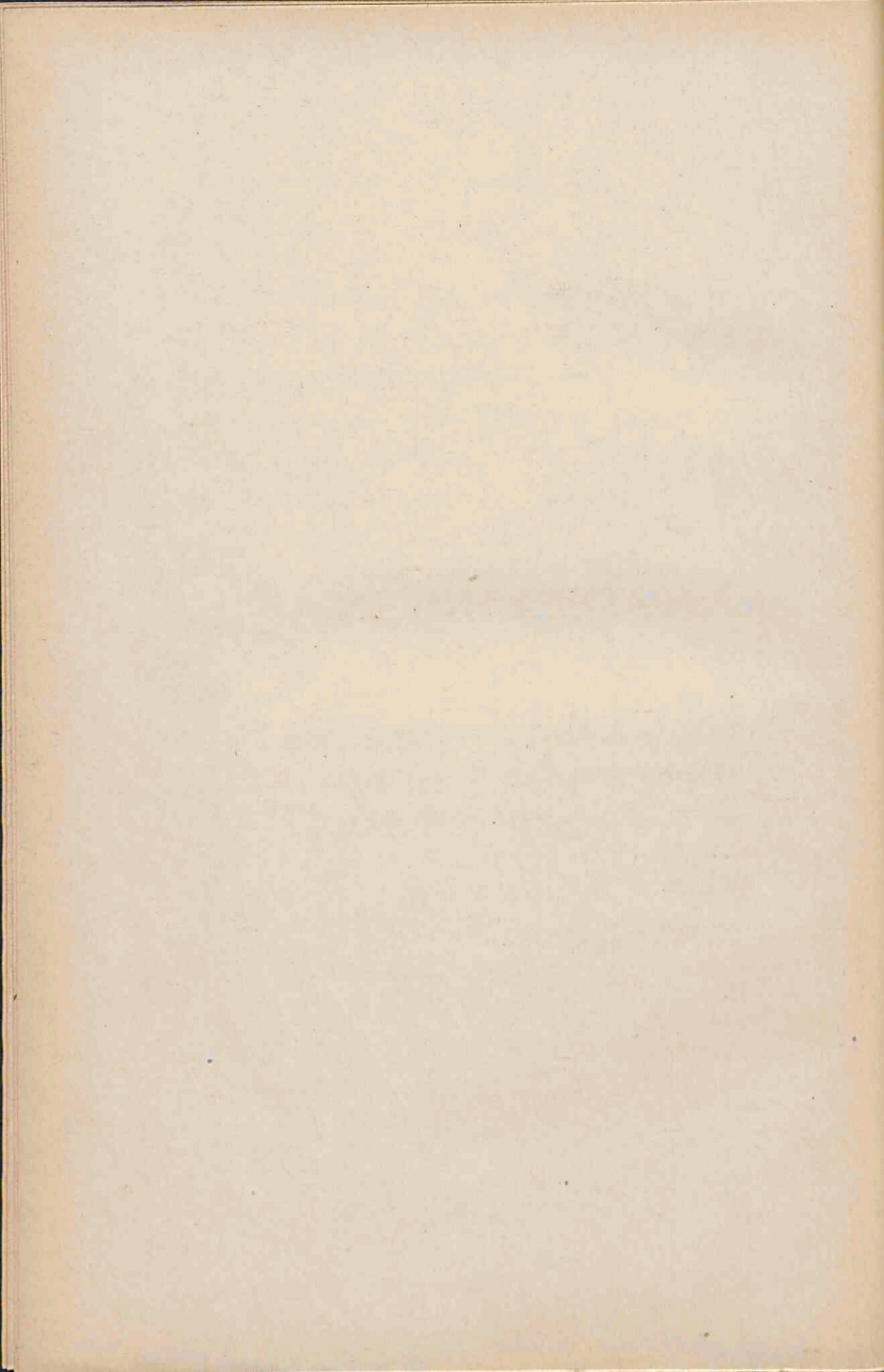
teloos, tenzij die herroeping op aannemelijke redenen gegrond zij."

Voor zoover ik weet, heeft dit artikel tot geene twistvragen aanleiding gegeven en ik wil hier alleen even nagaan, in hoeverre het al of niet in overeenstemming is met onze bewijstheorie. Ik meen, dat het in die bewijstheorie volkomen past, maar tevens geheel overbodig kan genoemd worden. Of de rechter aan eene bekentenis al of niet geloof wil hechten, wij zagen het reeds meermalen, hij is daarin volkomen vrij; dat nu diezelfde vrijheid moet bestaan waar het eene herroeping geldt, spreekt van zelf; dat er voor den rechter aannemelijke gronden moeten bestaan om aan de herroeping gewicht te hechten, ligt in den aard van de zaak, zooals toch zijne geheele overtuiging op aannemelijke gronden moet zijn gebazeerd, n.l. aannemelijk voor hem, den rechter, want wij zullen dat woord toch zeker in een subjectieven zin moeten nemen.

Aldus opgevat is het artikel een uitvloeisel van onze bewijstheorie, en als zoodanig in onze wet overbodig. En volgens mijne meening ware het beter geweest de bepaling weg te laten. Het woord „aannemelijk” laat toch ook eene objectieve opvatting toe, hetgeen n.l. in het algemeen aannemelijk is, onafhankelijk van de subjectieve opvatting van den rechter. Moesten wij dezen zin er aan hechten, dan zouden wij de bepaling van artikel 405 zeer moeten afkeuren, is zij nu op zijn hoogst eene herinnering aan de vroeger gehuldigde positief wettelijke theorie, zij zou dan een overblijfsel daarvan zijn, dat in onze wet zeer misplaatst was.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Deportatie is als strafmiddel voor gewone misdrijven af te keuren.

II.

Art. 37 Wetb. v. S. had moeten luiden : niet strafbaar is hij, die ten opzichte van het feit, wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing zijner verstandelijke vermogens, buiten staat is geweest zijn wil vrijelijk te bepalen.

III.

In art. 307 Wetb. v. Sv. had geen gevangenisstraf behooren bedreigd te zijn, als in strijd met eene goede regeling van den invloed van opzet en schuld op de strafbaarheid der handeling.

IV.

Art. 405 Wetb. v. Sv. is overbodig.

V.

Eene in het buitenland opgerichte naamlooze vennootschap is, ook zonder koninklijke goedkeuring, bevoegd om hier te lande in rechten op te treden.

VI.

Ook de reeder — niet-eigenaar mag abandonneeren.

VII.

Door abandon gaat niet de eigendom van het schip over.

VIII.

In een faillissement kan alleen de curator de Pauliana instellen tot vernietiging van handelingen van den failliet.

IX.

Art. 127 Wetb. van B. Rv. is overbodig.

X.

Afstand van het recht, genoemd in art. 7 G.W., als voorwaarde van ambtsvervulling, is niet in strijd met de G.W.

XI.

Terecht is in art. 89 al. 2 G.W. aan de leden der Tweede Kamer eene schadeloosstelling toegekend.

XII.

Ook zedelijke lichamen kunnen volgens art. 245 gemeentewet belast worden.

XIII.

Grondrenten en tienden worden in onze wet ten onrechte tot de zakelijke rechten gebracht.

XIV.

Art. 824 B. W. is overbodig.

XV.

De kooper van eene erfenis is niet bevoegd de rechtsvordering tot verkrijging der erfenis in te stellen.

XVI.

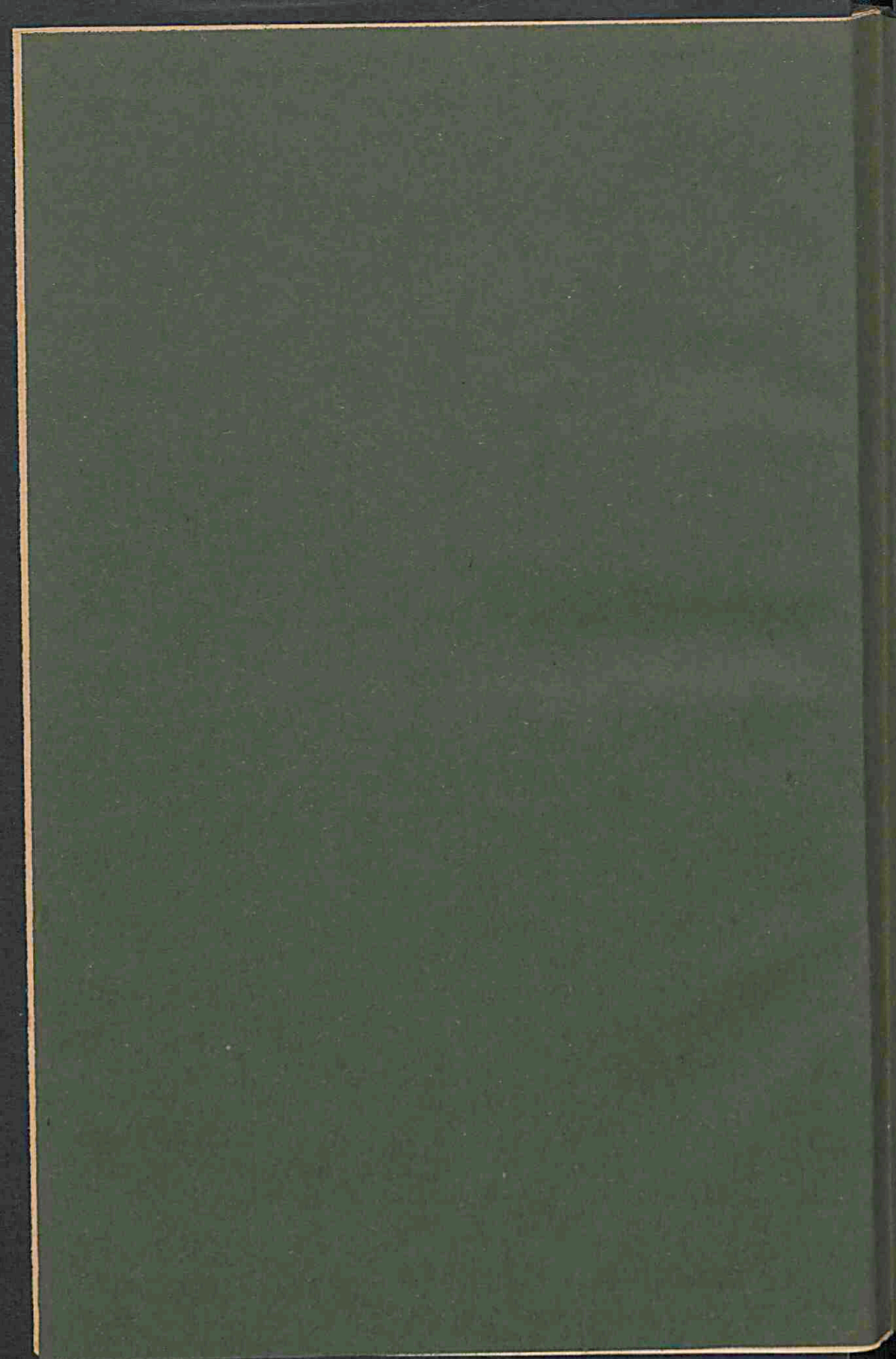
De erfgenaam is slechts verplicht den legataris de vruchten uit te keeren, die hij zelf heeft genoten.

XVII.

De wederinvoering in Nederland der octrooien van uitvinding is wenschelijk.

XVIII.

Ook volgens Romeinsch recht heeft de geadresseerde een actie tegen den vrachtvervoerder tot afgifte der vervoerde zaak.

A